

Ehud Manor. 2010: Jaume Renyer y Ehud Manor, *Un Estado Judio y Democratico – Aproximacion al sistema constitucional en Israel*, Editorial Milenio, Lleida, Spain [144 pp.]

בשנת 1911 ביקר בארץ לואי מילר, אחד מהדמויות הציבוריות הבולטות ביותר בניו יורק 'היהודית'. מילר כתב על ביקורו בארץ ישראל בכלל ובתל אביב הצעירה, בת השנה, בפרט, סדרה של מאמרים שפורסמו בעיתונו רב התפוצה וההשפעה, 'הווארהייט' ('האמת'). עיתון זה נירכש על ידי מילר בשנת 1905 במטרה להיות משקל נגד לכוחו העולה של 'הפארווערטס', שכמו 'הווארהייט' פנה לקהל דובר אידיש וזיהה עצמו כעיתון 'סוציאליסטי'. מילר עצמו היה הדמות המרכזית בהקמת 'הפארווערטס' כעשר שנים קודם לכן (1897). לביקורו של מילר היו שני צדדים שהשלימו זה את זה. הראשון, היה קשור במניע של מילר להכיר מקרוב ולפרטיה את 'השאלה היהודית' על פתרונותיה השונים. לשם כך, בדרכו מזרחה, הוא ביקר באירופה – משם היגר בעצמו כשלושים שנים קודם לכן – ושוחח עם אישים יהודיים שונים. השני, היה קשור בפוליטיקה היהודית בניו יורק, זו שנגזרה גם היא מ'השאלה היהודית' – שהרי הרוב המוחלט של יהודי ניו יורק בתקופה זו הגיע ממזרח אירופה. חלק חשוב בפוליטיקה הזו תפס הרעיון הציוני. בעוד 'הפארווערטס' מפגין כלפי הציונות התנגדות חריפה שרק תלך ותגדל עד לשינוי שיבוא ב-1917, הנהיג מילר את 'הווארהייט' בגישה אוהדת בהרבה, גם אם מסיבות של דעת קהל הוא הקפיד להכריז על עצמו כעל 'לא-ציוני'. ביקורו של מילר בארץ ישראל מספק לחוקר עוד פרק במסכת ההתלבטות היהודית בכלל, וזו של המנהיגות היהודית בפרט, בין האפשרויות השונות להתמודדות עם המציאות ההיסטורית החדשה. גם פרק זה מלמד על חשיבותה של הציונות לא 'רק' בבנייתה של ארץ ישראל כבית לאומי לעם היהודי, אלא במרכזיותה במאמץ לבנייתה של חברה יהודית בגדולה ובחזקה שבתפוצות.

On 1911 Louis Miller arrived in Palestine. Miller, one the most outstanding figure in 'Jewish' New York of that period, reported his impressions of what he saw, especially on the fresh new garden-city named 'Tel-Aviv', in a series of articles he published in *Warheit*. This paper became Miller's main tool for gaining public influence in 1905. Miller did not hide his intentions to use his new daily in order to check the rising power of *Forverts*, an Yiddish-socialist daily that ironically Miller was the main figure behind its' creation less than a decade before (1897). Millers' visit to Palestine had two complementary motives. The first had to do with his deep concern as to the ramifications and outcomes of the 'Jewish question', especially in eastern-Europe. Thus, on his way east, he interviewed some important Jewish public figures. The second had to do with the Jewish politics back home in New York, which was in fact the largest Yiddish speaking Jewish center in the world. Zionism, more the idea than the organizations connected to it, played an ever growing part in those Jewish politics. Whereas the *Forverts*, being "Socialist", declared itself full fledged anti-zionist, the *Warheit* leaned toward a positive stand toward the idea of Jewish nationalism in this form or another. Although Miller strictly emphasized he was no Zionist – only after 1917 Jewish public opinion was mature enough to cope with the idea – no doubt that he played a decisive role in more 'Klal-Yisroel' politics. His visit to Palestine, and the enthusiasm he expressed in his long detailed articles published in his paper, were crucial in this context. Miller's visit to one year old Tel-Aviv, shed more light on the history of the 'Jewish question' in general, and the role Zionism had especially in the heart of the most important new Jewish Diaspora, in particular.